
ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის
რეგიონალურ ბიუროში
2012 წლის 2 მაისს გამართული საჯარო დისკუსია
თემაზე:

**„საქართველოს სახალხო დამცველის საანგარიშო
მოხსენება საქართველოში ადამიანის უფლებათა
და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის
შესახებ - 2011 წელი“**

ძირითადი მომხსენებლები:

გიორგი მშვენიერაძე - საქართველოს სახალხო
დამცველის წარმომადგენელი

თეა წულუკიანი - თავისუფალი დემოკრატების
თავმჯდომარის მრჩეველი ადამიანის უფლებების
დარგში

ზვიად ქორიძე - ჟურნალისტი

მოდერატორი: გოგი გვახარია

გოგი გვახარია - დღეს ვისაუბრებთ არა მარტო სახალხო დამცველის საანგარიშო მოხსენებაზე, არამედ იმ წერილზეც, რომელიც კონტროლის პალატასთან დაკავშირებით საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მიერ გამოქვეყნდა.

გიორგი მშვენიერაძე - სახალხო დამცველის აპარატმა საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ კანონის თანახმად მარტში პარლამენტს წარუდგინა ანგარიში და აპრილშივე უკვე გაიმართა ჯერ საკომიტეტო მოსმენა, შემდეგ კი გიორგი ტულუში პლენარულ სხდომაზეც წარდგა მოხსენებით პარლამენტართა წინაშე. ეს ორი დოკუმენტი ურთიერთგანმაპირობებელია. ანგარიში საკმაოდ მოცულობითია, დღეს გექნებათ საშუალება გაეცნოთ მის ბეჭდურ ვერსიას. ანგარიში ასევე ატვირთულია ომბუდსმენის ვებგვერდზე. კანონმდებლობა ითვალისწინებს, რომ აღნიშნული დოკუმენტი გამოქვეყნდეს ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში, “საკანონმდებლო მაცნეში” და ალბათ საქართველოს პარლამენტი უახლოეს პერიოდში მიაწვდის ამ ორგანოს ამ დოკუმენტს.

ვიდრე ანგარიშის შინაარსზე ვისაუბრებდეთ, მინდა მის განხილვასთან დაკავშირებულ საკითხებს შევხებო. სახალხო დამცველის ანგარიშის მოსმენა პარლამენტში ყოველთვის პრობლემა იყო. 2004 წლიდან, მას შემდეგ რაც საქართველოს სახალხო დამცველად სოზარ სუბარი იქნა არჩეული, ამ ინსტიტუციასთან მჭიდრო კავშირი მაქვს და კარგად მახსოვს პერიოდები, როდესაც ძალიან იწელებოდა ანგარიშის განხილვა, რეკომენდაციების ძალიან მცირე ნაწილს ითვალისწინებდა როგორც პარლამენტი, ისე აღმასრულებელი ხელისუფლება. ამჯერად პარლამენტმა დროულად დაიწყო საკომიტეტო განხილვა. გაიმართა შეხვედრები, ცხარე დისკუსიები, რომელთა დროსაც კონკრეტული მიმართულებების მიხედვით იქნა განხილული ანგარიშში ასახული საკითხები. რაც მთავარია, ადგილი აღარ ჰქონია მტკიცებებს, რომ ანგარიშში ასახული ფაქტები არ შეესაბამება სიმართლეს. გადავედით ურთიერთობის ახალ ფორმატზე, როდესაც აღიარებენ იმას, რომ პრობლემები მართლაც არსებობს და სახელმწიფო მთელ რიგ ღონისძიებებს ატარებს მათ აღმოსაფხვრელად. რიგი ღონისძიებების გატარებას კი საქართველოს ხელისუფლება სწორედ აღნიშნული ანგარიშის საფუძველზე აპირებს, როგორც ეს საკანონმდებლო ორგანოს ტრიბუნიდან აღინიშნა.

ერთი სამწუხარო ტენდენცია, რომელიც არ შეიძლება არ აღვნიშნო, გახლავთ ის, რომ საპარლამენტო განხილვის დროს სახალხო დამცველის ანგარიშები ტრადიციულად იქცევა ხოლმე არა აღმასრულებელი, საკანონმდებლო ან სასამართლო ხელისუფლების კრიტიკის საგნად, არამედ დეპუტატთა და სამოქალაქო საზოგადოების ნაწილი ომბუდსმენის აპარატს აკრიტიკებს იმის გამო, რომ რომელიმე საკითხი ანგარიშში არ მოხვდა. ეს იმის ბრალია, რომ დოკუმენტი მოცულობითია და კარგად არ იცნობენ. ამიტომ, თუკი რომელიმე საკითხი დაგაინტერესებთ, შემიძლია მიგიითითოთ, ანგარიშის რომელ თავში შეგიძლიათ გაეცნოთ. ასე იყო 26 მაისის მოვლენებთან დაკავშირებით, როდესაც ამბობდნენ, რომ ამ თემაზე ანგარიშში არაფერი იყო ნათქვამი, თუმცა სინამდვილეში ამ თემაზე ოთხ სხვადასხვა თავშია მოცემული ინფორმაცია. ყოველთვის ღია ვართ კრიტიკისთვის, რადგან საქართველოში ამ ინსტიტუციას არა აქვს დიდი ისტორიული წარსული და ახლა ვითარდება, მაგრამ ასევე მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია, რომ ანგარიშის

გამოქვეყნების შემდეგ ანგარიშთან ერთად კრიტიკა იმ ორგანოების მიმართაც იყოს მიმართული, რომელთა ქცევამაც ადამიანის უფლებების დარღვევა გამოიწვია და მეტი ყურადღება იყოს მიმართული საზოგადოების მხრიდან ამ უფლებების დარღვევის აღმოფხვრისკენ.

ანგარიში ტრადიციულად სხვადასხვა თავებს მოიცავს. ყველა ის თავი, რომელიც იყო წინა ანგარიშებში, ამ ანგარიშშიც შეგიძლიათ იხილოთ. ერთ-ერთი პირველია თავი სამართლიანი სასამართლოს შესახებ. ეს უფლება დაცულია საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლით, ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით და ის ორმაგად ძვირფასია, რადგან, ერთი მხრივ, თავად არის უფლება და მეორე მხრივ - სხვა უფლებების დაცვის გარანტია. თუ სახელმწიფოში სამართლიანი სასამართლოს უფლება არ არის უზრუნველყოფილი, ყველა სხვა უფლება რისკის ქვეშ დგება. ჩვენ პირველად ჩავატარეთ სასამართლო ორგანოთა მონიტორინგი. ჩვენი უფლებამოსილი თანამშრომლები, ისე რომ ეს არ იყო ცნობილი სასამართლოსთვის, რეგიონებში ალბათობის პრინციპით შერჩეულ სხვადასხვა სასამართლო სხდომებს ესწრებოდნენ და იქ არსებული მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციას კრეფდნენ. ანგარიში მოიცავს როგორც სასამართლოს ფიზიკური ხელმისაწვდომობის მდგომარეობის აღწერას, ისე სამართალწარმოების სხვადასხვა დარგებში მხარეთა უფლებების დაცვის კუთხით არსებული მდგომარეობის შეფასებას. გამოკვეთილ პრობლემათა შორის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია საჯაროობის პრობლემა. მაგალითად ქუთაისში, ახალქალაქში მანდატურებმა ჩვენს წარმომადგენლებს მხოლოდ მაშინ მისცეს ქალაქში ჩანაწერების გაკეთების საშუალება, რაც მათ განაცხადეს, რომ სახალხო დამცველის წარმომადგენლები იყვნენ. ამისთვის მანდატურები დამატებით მოითხოვდნენ სასამართლოს ნებართვას, რაც კანონით არ არის გათვალისწინებული. თუმცა უნდა ითქვას, რომ სხვა სასამართლოებში მსგავსი პრობლემა არ შეგვხვედრია. მეორე პრობლემაა სხდომათა საჯაროობა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეებზე. ეს საკითხი ყველაზე მწვავედ თბილისის საქალაქო სასამართლოში დგას, სადაც პრაქტიკულად შეუძლებელია დაინტერესებული პირი მოხვდეს სხდომაზე. ეს იმიტაც არის განპირობებული, რომ კორპუსი ადმინისტრაციული შენობის უკან მდებარეობს, სასამართლო სხდომის დარბაზები ძალიან პატარაა და იქ მხოლოდ მხარეთა მოთავსება თუ არის შესაძლებელი. ხოლო იმ შენობაში, სადაც ეს პროცესები იმართება, სპეციალური საშვის გარეშე პირები არ დაიშვებიან. ტექნიკურ საკითხებზე, რომლებიც პრობლემებს წარმოშობს უფლების კუთხით, დეტალურად არის საუბარი და თავადაც შეგიძლიათ გაეცნოთ.

არის შინაარსობრივი პრობლემებიც გადაწყვეტილებებთან მიმართებაში. მოგეხსენებათ, რომ სახალხო დამცველი სასამართლო ხელისუფლების კონტროლის დროს ორგანული კანონის თანახმად მხოლოდ პროცესუალური უფლებების დარღვევით შემოიფარგლება, მაგრამ იყო საკითხები, რომლებსაც არ შეიძლებოდა არ შევხებოდით. ასეთია მაგალითად, ამნისტიის შესახებ კანონის გამოუყენებლობა, კანონით გათვალისწინებულზე ბევრად უფრო მძიმე სასჯელის დანიშვნა. რამდენიმე საქმე, რომელიც ჩვენს ხელში მოხვდა, აისახა კიდევ ანგარიშში. ერთადერთი გზა გახლდათ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსადმი მიმართვა, რათა დისციპლინური წარმოება დაწყებულიყო მოსამართლეების წინააღმდეგ, რაც საქართველოს სახალხო დამცველმა გამოიყენა. თუმცა იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში მიღებული გადაწყვეტილება სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გადასინჯვას არ

იწვევს, მხოლოდ მოსამართლის მიმართ შეიძლება იყოს გამოყენებული სხვადასხვა ზომა.

შემდეგი საკითხია საკონსტიტუციო კონტროლი სახელმწიფოში. სახალხო დამცველს შეუძლია ბიძგი მისცეს კონსტიტუციური კონტროლის დაწყებას სახელმწიფოში. ამ მექანიზმს ომბუდსმენის აპარატი 2005 წლიდან ძალიან ეფექტურად იყენებს. ამ მხრივ 2011 წლის საანგარიშო პერიოდიც ძალიან მნიშვნელოვანი იყო. სამი გადაწყვეტილება იქნა მიღებული საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ, რომელთაგანაც ერთის დაკმაყოფილებაზე უარი გვეთქვა, ერთი სარჩელი სრულად დაკმაყოფილდა, ერთი კი - ნაწილობრივ. ერთ-ერთი ეხებოდა შეკრება-მანიფესტაციების შესახებ საქართველოს კანონს. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებით ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა ჩვენი მოთხოვნა და გაუქმდა ამ კანონის არაერთი დებულება, რომლებიც დებატებს იწვევდა საზოგადოებაში. ამას მოჰყვა საკანონმდებლო ცვლილებები პარლამენტშიც, რომლებმაც გაუქმებული ნორმების შემდეგ არსებული ხარვეზები კანონში შეავსო. ახლაც არის რამდენიმე საკამათო საკითხი, რომლებზეც, როგორც ჩემთვის ცნობილია, „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციას“ სარჩელი აქვს მომზადებული. ამავე მიმართულებით ჩვენი აპარატიც მუშაობს. მეორე საკითხია მაუწყებლების ლიცენზირების საკითხი. საკაბელო მაუწყებლები საქართველოში ლიცენზირებას ექვემდებარებოდნენ. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებით ეს გაუქმდა. ეს სარჩელი შეტანილ იქნა მაშინ, როდესაც ლიცენზიის მიღებასთან დაკავშირებული პრობლემის წინაშე დადგა ტელეკომპანია „მაესტრო“. პროცესი დროში საკმაოდ გაიწელა, მაგრამ მიგვაჩნია, რომ მიღებული გადაწყვეტილება ლოგიკური და სწორია და გამომდინარეობს საქართველოს კონსტიტუციიდან.

სარჩელი, რომელიც არ დაკმაყოფილდა, ეხებოდა არასრულწლოვანი მსჯავრდებულების ნაცვლად პასუხისმგებლობის დაკისრებას მათი კანონიერი წარმომადგენლობისთვის. აქ საუბარია ჯარიმაზე, სანქციაზე. მიუხედავად იმისა, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას დიდ პატივს ვცემთ, ეს ნორმა არაკონსტიტუციურად მიგვაჩნია. ეს წარუმატებელი საქმე იყო ადამიანის უფლებების თვალსაზრისითაც საქართველოსთვის.

შემდეგი საკითხია სამართალდამცავი ორგანოების მოსამსახურეთა მიერ ჩადენილი ქმედებების შეფასება, რომლებიც გამოიხატებოდა ადამიანის უფლებების დარღვევაში. ეს თავი ყოველთვის ხვდება სახალხო დამცველის ანგარიშში და წელსაც მოხვდა. განსაკუთრებული ყურადღება აქვს დათმობილი 2011 წლის 26 მაისს განვითარებულ მოვლენებს. ჩვენი შეფასებით სამართალდამცავი ორგანოების ქცევა, მათ მიერ გამოყენებული ძალა ხშირ შემთხვევაში არ იყო პროპორციული. აქტიურად ვიყენებდით მედიასაშუალებებით გავრცელებულ ვიდეოჩანაწერებს და მახსოვს რამდენიმე შემთხვევა, როდესაც პირებს, მიუხედავად იმისა, რომ მათი მხრიდან წინააღმდეგობის გაწევას ადგილი არ ჰქონია, ფიზიკურ შეურაცხყოფას აყენებდნენ სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლები. სახალხო დაცველმა მთავარ პროკურატურას აღნიშნული საკითხის გამოძიებისკენ მოუწოდა. როგორც მათგან გვეცნობა, მასალები გადაეგზავნა შინაგან საქმეთა სამინისტროს გენერალურ ინსპექციას და მათ მიერ 16 პირი დისციპლინური წესით იქნა დასჯილი. ოთხი მათგანი სამსახურიდანაც იქნა გათავისუფლებული. ანგარიშში ეს შეაფასებულია როგორც წინგადადგმული ნაბიჯი იმასთან შედარებით, რაც მანამდე ხდებოდა.

ყველას გვახსოვს 2007 წლის 7 ნოემბერი, როდესაც არც ერთი პირი არ მიუციათ პასუხისგებაში. ეს წინგადადგმული ნაბიჯია, თუმცა არა საკმარისი. ჩვენი ხედვა ამ საკითხთან დაკავშირებით ცალსახაა, რომ ბევრ შემთხვევაში სახეზე გვქონდა დანაშაულის ნიშნები და აღნიშნული პირების მიმართ უნდა განხორციელებულიყო სისხლისსამართლებრივი დევნა. ამის შესახებ რეკომენდაციაც იყო გაგზავნილი პროკურატურაში, თუმცა, სამწუხაროდ, არ გაუთვალისწინებიათ. ერთადერთი მექანიზმი, რაც გვქონდა დარჩენილი, ის იყო, რომ ეს პრობლემა კიდევ ერთხელ ავსახეთ ანგარიშში და იმედს გამოვთქვამთ, რომ საკანონმდებლო ორგანო, როგორც კონტროლის განმახორციელებელი აღმასრულებელ ხელისუფლებაზე, ყველა ღონეს მიმართავს, რათა აღნიშნულ საქმეებთან დაკავშირებით გამოძიება განახლდეს ან დაიწყოს.

ანგარიშის ამავე თავში მოხვდა ტელეკომპანია „მაესტროსთან“ დაკავშირებული მოვლენების შეფასება. ვგულისხმობ ტელეკომპანიაში მისი ერთ-ერთი მმართველი კომპანიის დამფუძნებლის, ბატონ ეროსი კიწმარიშვილის მცდელობას, მფლობელობაში აეღო შენობა, რომელშიც იყო განთავსებული მაუწყებელი. რადგან მოდავე მხარეები იყვნენ კერძო სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეები, ჩვენი კომპეტენცია მაქსიმალურად იყო შეზღუდული. ჩვენი საქმიანობა შემოიფარგლა სამართალდამცავი ორგანოების ქცევის შეფასებით. მიგვაჩნია, რომ პოლიციის როლი ამ შენობის ტერიტორიაზე ხშირად გაურკვეველი იყო. ამ შემთხვევის შესახებ ასევე გაიგზავნა სახალხო დამცველის რეკომენდაცია შინაგან საქმეთა სამინისტროს გენერალურ ინსპექციაში, რათა ჩატარებულიყო მოკვლევა და სანქციები გატარებულიყო იმ პოლიციელთა მიმართ, რომლებიც იქ იმყოფებოდნენ.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც ანგარიშში მოხვდა, პრევენციის ეროვნული მექანიზმის ფარგლებში სახალხო დამცველის ოფისის მიერ სასჯელაღსრულების დაწესებულებებსა და თავისუფლების შეზღუდვის სხვა ადგილებში განხორციელებული მონიტორინგია. 650 გვერდიდან სამასამდე სწორედ ამ თემას ეხება. გვრჩება პრობლემები, რომლებიც მანამდე იყო: არასათანადო მოპყრობის ფაქტები, რომლებიც რამდენიმე დაწესებულებაში სისტემურად გვხვდებოდა. ესენია გლდანის მე-8 დაწესებულება და ქუთაი სის სასჯელაღსრულების მე-2 დაწესებულება. თუმცა იყო ინდივიდუალური შემთხვევებიც, რო მლებიც გვხვდებოდა სასჯელაღსრულების სხვა დაწესებულებებში. ანგარიშში ამ საკითხთან დაკავშირებით არაერთი ფაქტია მოყვანილი ინიციალებით.

პრობლემური იყო სიკვდილიანობა, რომელიც უთანა ბრდებოდა წინა წლის მაჩვენებელს, მხოლოდ ერთ ადამიანშია სხვაობა. ესეც საგანგაშოა. სიკვდილობის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი სწორედ არასათანადო ჯანდაცვითი მომსახურებაა სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში. აღსანიშნავია დადებითი ტენდენცია, რაც გამოიხატება ტუბერკულოზთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანი ნაბიჯების გატარებაში. ეს გახლავთ სკრინინგის პროგრამა, რომელმაც საშუალება მისცა სასჯელაღსრულების სამინისტროს, ტუბერკულოზის სხვადასხვა ფორმით დაავადებული პირების იდენტიფიცირება მომხდარიყო. მათთვის ყურადღების მიქცევა სამომავლოდ გამორიცხავს და შეამცირებს ამ დაავადების გავრცელებას. ამ თემასთან დაკავშირებით რეკომენდაციით სახალხო დამცველის აპარატი ჯერ კიდევ

ორი წლის წინ მიმართავდა სასჯელაღსრულების დეპარტამენტს. მაშინვე რომ მიეღოთ ზომები, ბევრ ახალ შემთხვევას თავიდან ავიცილებდით.

სასჯელაღსრულებითი კუთხით ერთ-ერთ პრობლემას წარმოადგენს გადატვირთულობა, რომლის აღმოფხვრის საკმარის გზად არ განვიხილავთ ახალი სასჯელაღსრულების დაწესებულებების გახსნას. ამან შეიძლება მხოლოდ დროებით მოაგვაროს პრობლემა. აუცილებელია შეიცვალოს სისხლისსამართლებრივი პოლიტიკა. მიგვაჩნია, რომ ის ბევრად უფრო ლიბერალური უნდა გახდეს და არასაპატიმრო სასჯელთა გამოყენების მაჩვენებელმა უნდა მოიმატოს. დღეისათვის, როგორც ჩვენთვის ცნობილია მათი გამოყენება სასამართლოში განხილული საქმეების 50%-ს სცილდება, თუმცა ფაქტია, რომ ეს არ არის საკმარისი. სხვადასხვა ღონისძიებების გამოყენება უნდა გაიზარდოს. ეფექტურად უნდა ამოქმედდეს ე.წ. „უდოს“ გამოყენება. ვგულისხმობ პირობით ვადამდე გათავისუფლებას, უამისოდ წარმოუდგენელია სასჯელაღსრულების დაწესებულებების განტვირთვა არსებული მკაცრი სასჯელების ფონზე.

ერთი-ერთი საკითხი, რომელიც ჯანდაცვასთან არის დაკავშირებული, ეხება იმას, თუ რამდენად ხელმისაწვდომი იყო დაწესებულებებში მყოფი პაციენტებისთვის სისტემის გარეთ მყოფი ექიმების დახმარება. სხვადასხვა პრაქტიკაა დადგენილი, ზოგან ხელმისაწვდომია, ზოგან - არა. მნიშვნელოვანია რამდენიმე კერძო აფთიაქის გახსნა, რითაც პატიმრებს ალტერნატიულ მედიკამენტებზე ხელმისაწვდომობა გაუზრდავთ. მაგრამ ამან არ უნდა ჩაანაცვლოს ის ვალდებულებები, რომლებიც სახელმწიფოს გააჩნია პაციენტების ხარისხიანი მედიკამენტებით უზრუნველყოფის კუთხით.

სახალხო დამცველის ანგარიშში ასევე აისახა შეკრება-მანიფესტაციებთან დაკავშირებული უფლებები. ამ მხრივ პრობლემური წელი იყო, 3 იანვრის ვეტერანების აქციის დარბევიდან მოყოლებული. სახალხო დამცველმა მაშინვე მიმართა წერილით შინაგან საქმეთა სამინისტროს, თუმცა ეფექტური რეაგირება არ მოჰყოლია. მხოლოდ ერთი თანამშრომელი გაათავისუფლეს სამსახურიდან, რომელმაც ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენა აქციის მონაწილე ერთ-ერთ ქალს. ანგარიშში ასახულია ჟურნალისტებთან დაკავშირებული საკითხები. არა ერთი ფაქტია მოყვანილი იმისა, თუ როგორ ექვემდებარებოდნენ ისინი ინფორმაციის გავრცელებისათვის შეზღუდვის დაწესებას, იყო მათ მიმართ მუქარის ფაქტებიც. სამწუხაროდ ამ საქმეების უდიდესი ნაწილი კვლავ გამოუძიებელია.

ანგარიშში შესულია თავი ინფორმაციის თავისუფლებასთან დაკავშირებითაც. მიგვაჩნია, რომ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა განსაზღვრავს სახელმწიფოს დემოკრატიულობის ხარისხს და ამ კუთხით საქართველოში არის პრობლემები. არა გვაქვს პრობლემები საკანონმდებლო ბაზის კუთხით, მაგრამ ძალიან პრობლემატურია პრაქტიკა, როცა საჯარო დაწესებულებები თავიანთ ვალდებულებებს არ ასრულებენ.

აქვე მინდა აღვნიშნო უმცირესობების საკითხი. ვიდრე ეთნიკური და რელიგიური უმცირესობების უფლებების თემას შევხებოდე, მინდა აღვნიშნო, რომ ანგარიშში არ არის ცალკე თავი დათმობილი სექსუალური უმცირესობების უფლებებისთვის. ამის მიზეზია ის, რომ მომართვიანობა სახალხო დამცველის აპარატში ამ თემაზე არ ყოფილა. ჩვენ ღია ვართ ამ საკითხებისთვის და დიდი სურვილი გვაქვს, აქტიურად ჩავერთოთ ამ პროცესებში, რათა უკეთესად იყოს უზრუნველყოფილი სექსუალური უმცირესობების უფლებები საქართველოში.

კარგად გვესმის, რომ საზოგადოებაში არაჯანსაღი დამოკიდებულებაა ამ საკითხებთან დაკავშირებით და ჩვენს როლს ვხედავთ ამ საკითხებთან დაკავშირებით როგორც სამოქალაქო განათლების კუთხით, ისე მათი უფლებების თვალსაზრისით, აქტიურად ვიმოქმედოთ. სამწუხაროდ მომართვის არარსებობა ძალიან გვაბრკოლებს.

მნიშვნელოვანი თავი ეთმობა ეროვნული უმცირესობების საკითხს. პარლამენტის მიერ რელიგიური ორგანიზაციებისათვის სტატუსის განსაზღვრას სახალხო დამცველი აფასებს როგორც დადებით და წინგადადგმულ ნაბიჯს, მან მოხსნა ის დისკრიმინაციული შეგრძნებები, რომლებიც გააჩნდათ რელიგიურ უმცირესობებს, თუმცა რჩება პრობლემები საგადასახადო სამართლის კუთხით, - კანონმდებლობით მათთვის საქართველოს მართლმადიდებლური ავტოკეფალური სამოციქულო ეკლესიისგან განსხვავებული რეჟიმია დადგენილი. როგორც კი პარლამენტის მიერ შესაბამისი ცვლილებები აისახა სამოქალაქო კოდექსში, ამას მოჰყვა დისკრიმინაციული განცხადებები. ძალიან ხშირად გვესმოდა არმენოფობიური განცხადებები, სამწუხაროდ იმ პირების მხრიდანაც, რომლებსაც მაღალი საჯარო გავლენა აქვთ და მათი განცხადებები მედიით ვრცელდებოდა. ამ ფაქტს ჩვენი მხრიდან მოჰყვა შეფასება. აღნიშნული საკითხის შესწავლა ომბუდსმენმა საკუთარი ინიციატივით დაიწყო. როგორც მოგეხსენებათ, სახალხო დამცველთან არსებობს ეროვნულ და ეთნიკურ უმცირესობათა საბჭოები, სადაც გაწევრიანებულნი არიან საქართველოში მყოფი თითქმის ყველა უმცირესობის წარმომადგენლები. ამ საბჭოშიც გაიმართა დისკუსია ამ თემაზე.

ანგარიშში ასევე არის თავები, რომლებიც შეეხება საჯარო სამსახურიდან მოხელეთა გათავისუფლებას, ბავშვის უფლებათა მდგომარეობის შეფასებას, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებებს და ამ კუთხით არსებულ საკანონმდებლო პრობლემებს. ასახულია ასევე ჯანმრთელობის უფლების დაცვასთან დაკავშირებული პრობლემები, კონფლიქტის შედეგად დაზარალებულ პირთა უფლებები, ეკომიგრანტების პრობლემები და სხვ.

თეა წულუკიანი - მინდა ვისარგებლო შემთხვევით და სახალხო დამცველს, რომელიც აქ არ იმყოფება, და მის თანამშრომლებს მადლობა გადავუხადო, როგორც საქართველოს ერთ-ერთმა მოქალაქემ, რადგან დასკვნა არის ძალიან სერიოზული დოკუმენტია. ის მთლიანად ჯდება იმ განვითარებად ლოგიკაში, რომლის ილუსტრაციასაც ახდენს სახალხო დამცველის ანგარიშებზე დაკვირვება წლების განმავლობაში. ბუნებრივია, მოხსენებების ხარისხი უნდა მატულობდეს, ამ თვალსაზრისითაც ეს ანგარიში საუკეთესო უნდა იყოს. მიმაჩნია, რომ ის მართლაც საუკეთესოა. ეს იმას ნიშნავს, რომ მომავალ წელს ის კიდევ უფრო უკეთესი უნდა იყოს. რატომ ვფიქრობ, რომ საუკეთესოა. იმედია სუბიექტურობაში არ ჩამომართმევთ, ამ დასკვნას დაჰკრავს ძალიან სერიოზული ელფერი ევროსაბჭოსი, მათ შორის სტრასბურგის სასამართლოს ელფერიც, აღარაფერს ვამბობ წამების საწინააღმდეგო კომიტეტზე, რომელშიც თავად სახალხო დამცველი ღირსეულად წარმოადგენდა საქართველოს წლების განმავლობაში. ელფერში ვგულისხმობ იმას, რომ მასში არის მოცემული შიშველი ფაქტები, ციფრები და ამას მოყვება რეკომენდაციები. ამიტომაც ჩემი გადასახედიდან ეს დასკვნა ძალიან მნიშვნელოვანი დოკუმენტია და კარგი ინსტრუმენტიც როგორც სამოქალაქო საზოგადოებისთვის,

ისე მოქალაქეებისთვის, მიუხედავად პროფესიისა და რაღა თქმა უნდა პოლიტიკური პარტიებისთვის.

რაც შეეხება ფორმალურ მხარეს, კარგი იქნებოდა, წიგნად გამოცემული ანგარიში პარტიებს რომ ურიგდებოდა, ძალიან ძნელია 645 გვერდის ევრანზე წაკითხვა. იგივე პრობლემა მოქალაქეებსაც შეიძლება ჰქონდეთ.

საჯარო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა ქვეყანაში ძალიან დაბალია. ყველას გვიჭირს ზუსტი ციფრების მოპოვება და მათი ერთმანეთთან შეჯერება. ამიტომ, ის დიაგრამები, სქემები და ციფრები, რომლებიც არის მოცემული ანგარიშში, ძალიან მნიშვნელოვანია.

რაც შეეხება შინაარსობრივ მხარეს, როგორც აღნიშნეთ, პირველ ადგილზე დგას სამართლიანი სასამართლოს უფლება. ადამიანის უფლებები ყველა ქვეყანაში ირღვევა, თუმცა არადემოკრატიულ ქვეყნებში უფრო ხშირად, მაგრამ მთავარი ის არის, ეს დარღვევები როგორ სწორდება და არსებობს თუ არა ქვეყანაში ადგილი, სადაც სწორდება დარღვეული უფლებები. ეს ადგილი სასამართლოა. ჩვენთან, და ეს ამ ანგარიშიდანაც კარგად ჩანს, საბოლოოდ მივიდა სისტემა იმ მდგომარეობამდე, რომ ადგილი, სადაც უნდა სწორდებოდა დარღვეული უფლებები, მაინცდამაინც წესრიგში ვერ არის. სასამართლო საქმეებს სათანადოდ ვერ იხილავს. ეს ეხება სისხლის სამართლის და პირველ რიგში ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების საქმეებს. ანგარიშში მოყვანილი დასკვნები პირდაპირ ემთხვევა სტრასბურგის სასამართლოში არსებულ სტატისტიკას, სადაც ათი წელი ვმუშაობდი და ვაკვირდებოდი იმას, თუ როგორი ტიპის საქმეები შემოდიოდა. სამოქალაქო კატეგორიის საქმეები თითქმის არ შემოდიოდა. ამასვე ამბობს ეს ანგარიში 2011 წელს, რომ ძირითადი პრობლემები დგას სისხლის და ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების საქმეებთან. არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეები, რომლებიც მთავრდება თუნდაც ნახევარსაათიანი პატიმრობით ან დიდი ჯარიმით, სტრასბურგის სასამართლოს მიერ გაიგივებულია სისხლის სამართლის კატეგორიის საქმეებთან. აქედან გამომდინარე, როდესაც მანიფესტანტს აკავებენ და სასამართლოში მიაქანებენ, ქართულ სამართალში ამას ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმე ჰქვია, სტრასბურგის სასამართლო კი სისხლის სამართლის კატეგორიის საქმედ მიიჩნევს და მოთხოვნებიც ზუსტად ისეთივე მკაცრია, როგორც სისხლის სამართლის პროცესში. მოთხოვნებში იგულისხმება შეჯიბრებითობა, მხარეთა თანასწორობა, და ეს ანგარიში სავსებით სამართლიანად ამბობს, რომ მხარეთა უფლებები ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეებზე ირღვევა და მგონი, პირველად არის სახალხო დამცველის ანგარიშში ნათქვამი, რომ ყველა სავარაუდო სამართალდამრღვევი, ვინც კი იქნა სასამართლოში წარდგენილი, გამოვიდა „გამამტყუნებელი“ განაჩენით. ბრჭყალებში იმიტომ, რომ ეს სისხლისსამართლებრივი ტერმინია. ყველას ან ჯარიმა ან ადმინისტრაციული პატიმრობა შეუფარდეს. ამ კატეგორიის საქმეებზე, როგორც ჩანს, ვერც ერთმა ადამიანმა ვერ დაამტკიცა საკუთარი უდანაშაულობა.

პრაქტიკა აჩვენებს, რომ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეებზე, ძირითადად პოლიციელი აფორმებს სამართალდარღვევის ოქმს, რომელიც გვევლინება ბრალმდებლად, რაც წინააღმდეგობაში მოდის ევროკონვენციის მე-6 მუხლთან. მეორე დიდი პრობლემა ამ ტიპის საქმეებთან დაკავშირებით ისიც არის, რომ როდესაც შეგიძლიათ სასამართლოს წარუდგინოთ ვიდეომასალა, სადაც ნათლად ჩანს, გაუწიეთ თუ არა წინააღმდეგობა პოლიციას, მოსამართლე ამ სახის

შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე უარს ამბობს. აქედან გამომდინარე ადმინისტრაციული სამართალდამრღვევი იმავე პირობებში იმყოფება, როგორც არის სისხლის სამართლის საქმეზე მსჯავრდებული პირი. ყოველივე ეს არღვევს ევროკონვენციის მე-6 მუხლს.

თქვენ შენიშნეთ, რომ შეცვლილია რიტორიკა სამთავრობო ხელისუფლების მხრიდან. მოკლედ რომ აღვნიშნოთ, ყველას ვგულისხმობ ამაში, მათ შორის სასამართლოსაც. რიტორიკის შეცვლა, რა თქმა უნდა კარგია, მაგრამ მაგალითად ადმინისტრაციულ საქმეებზე ახალი არგუმენტი აქვთ, ყველამ დაიწყო იმის თქმა, რომ კოდექსია მოძველებული და იძულებულები არიან დაარღვიონ თქვენი უფლება იმიტომ, რომ კოდექსია ძველი. ამჟამად საზოგადოების ზურგს უკან მიმდინარეობს ახალი კოდექსის შემუშავება. როგორც ვიცი, ეს კოდექსი გადის ექსპერტიზას ევროკავშირში და კულუარული ინფორმაციის თანახმად ექსპერტებთან მიდის იმის მტკიცება, რომ ძველი კოდექსის განახლებისთვის საკმარისია ძველი დებულებების შენარჩუნება და თავიდან მიღება, თარიღი იქნება ახალი და შიგთავსი იქნება ძველი. ძალიან სერიოზული მონიტორინგია საჭირო იმისთვის, თუ ახალ კოდექსში რა ჩაიწერება. ადმინისტრაციულს რომ თავი დავანებოთ, ზოგადად სისხლის სამართლის საქმეებთან დაკავშირებითაც მთავარი პრობლემა უდანაშაულოების პრეზუმფციის დარღვევა, საქმეების არასწორად განხილვა და გამამტყუნებელი განაჩენების დაუსაბუთებლობაა. სტრასბურგის სასამართლო ყველა ამ ტიპის გადაწყვეტილებაზე ამბობს, რომ კონვენციის მე-6 მუხლი ავალდებულებს მოსამართლეს, რომ დაასაბუთოს, თუ რატომ გაამტყუნა ესა თუ ის განსასჯელი. ეს ორი რამისთვის არის საჭირო. პირველ რიგში იმისთვის, რომ საზოგადოებამ გაიგოს, განსასჯელი რატომ დაისაჯა. და მეორე, განსასჯელმა თვითონ უნდა გაიგოს რატომ დაისაჯა. დღეს განსასჯელები ვერც თვითონ გებულობენ რატომ დაისაჯნენ, და მით უმეტეს, საზოგადოება, სრულ გაურკვევლობაში იმყოფება. ეს საშუალებას აძლევს მართლმსაჯულებას, რომ არა მხოლოდ ის პირები აღმოჩნდნენ გრძელვადიანი პატიმრები, ვისაც ბრალი არ უდასტურდებათ, ასევე ის პირებიც, რომლებსაც დანაშაული არ ჩაუდენიათ. ანგარიშშიც არის შეხსენებული, რომ ნებისმიერი მცირედი ეჭვიც კი უნდა გადაწყდეს განსასჯელის სასარგებლოდ. აქ მივდივართ ლიბერალური და დემოკრატიული საზოგადოების მთავარ პრინციპამდე, რომ თავისუფლება არის წესი, პატიმრობა კი - გამონაკლისი. დღეს ეს შებრუნებულია. პატიმრობა არის წესი, და ვინც თავისუფლები ვართ, დილით უნდა ვიღვიძებდეთ ლოცვით, რომ თავისუფლები ვართ. თუ გვინდა რომ ჩვენს ქვეყანაში საზოგადოება იყოს დამოუკიდებელი, ეს უნდა შეტრიალდეს.

ახლა შევეცდები ანგარიშის კრიტიკას, თუმცა ეს მსუბუქი კრიტიკაა, რადგან სახალხო დამცველის ინსტიტუტის დიდი თაყვანისმცემელი ვარ. წლების განმავლობაში უფლებადამცველი ვიყავი და ძალიან მეამაყება, რომ სტრასბურგის სასამართლოს, როცა ქართულ საქმეებზე გამოაქვს გადაწყვეტილებები, ომბუდსმენის ანგარიშებს, იყენებს როგორც ავტორიტეტს. თუკი რაღაცა საკითხზე სასამართლოს არ აქვს სათანადო ინფორმაცია, პირველი რასაც მიმართავს, არის წამების წინააღმდეგ კომიტეტი, და მეორე - საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში. ეს არის უკვე ევროპულ დონეზე სერიოზულ დოკუმენტად ცნობილი ინსტიტუტი. მაგრამ არის პატარა დეტალები. მაგალითად მოხსენიებულია ვინმე რამაზ პ.-ს საქმე, სადაც თქვენ საუბრობთ, რომ როდესაც ხდება ძალის გადამეტება და ვთქვათ, ციხეში პატიმარს არასათანადოდ მოეპყრობიან, თქვენ იცით არასათანადო მოპყრობის 3 კატეგორია

არსებობს ევროპული სტანდარტით, ესაა წამება, არაადამიანური მოპყრობა და დამამცირებელი მოპყრობა. როდესაც ამ სამი კატეგორიიდან რომელიმეს მსხვერპლი გახდება პატიმარი, ავტომატურად, მიუხედავად იმისა, იჩივლებს თუ არა, უნდა დაიწყოს გამოძიება. ეს არის ევროპული სტანდარტი, ჩივილი არ არის აუცილებელი. ამ საქმეზე თქვენ სავსებით მართებულად ამბობთ, რომ ერთადერთი საქმეა, სადაც ქუთაისის ციხის ორი თანამშრომელი იქნა თანამდებობიდან გათავისუფლებული და დაკავებული. მაგრამ არაფერია ნათქვამი იმაზე, თუ რატომ მოხდა ეს. ეს იმიტომ კი არ მოხდა, რომ პოზიტიური მიდგომა და ტენდენცია შეინიშნება, არამედ იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ რამაზ პ.-ს საქმე სტრასბურგის სასამართლოდან გაიგზავნა იუსტიციის სამინისტროში და სახელმწიფოს პასუხი მოეთხოვა იმისათვის, რატომ მოხდა, რომ პატიმარს ცემაში წელი მოწყვიტეს და ინვალიდად აქციეს. ამ ფაქტს რეაგირება მოჰყვა და ორი თანამშრომელი, სავარაუდოდ, ისინი, ვინც ცემა პატიმარი, დააკავეს. აქაც, მიზეზი გარე ფაქტორი იყო და არა შიდა დამოკიდებულება საკითხის მიმართ. სისტემა არ არის გამართული საიმისოდ, რომ ავტომატურად იქნეს გამოძიებული ამგვარი საქმეები. აქ კვალიფიცირების საკითხიც დგას. ეს ფაქტი წამებად არ არის კვალიფიცირებული, არამედ განიხილება როგორც ძალაუფლების ბოროტად გამოყენება ან გადამეტება.

2009 წელს სტრასბურგის სასამარ თლოს მოთხოვნით, ორ საქმეში, „ღავთაძე საქართველოს წინააღმდეგ“ და „პოლოსიანი საქართველოს წინააღმდეგ“, ითქვა, რომ ჯანმრთელი პატიმრები, არ უნდა მოათავსონ ავადმყოფ პატიმართან. სკრინინგის სისტემა არ არსებობდა, ნელ-ნელა მკვიდრდება. ეს იქნება ერთ-ერთი წინაპირობა იმისათვის, რომ დაიდლოს ტუბერკულოზი, რომელიც რჩება სიკვდილიანობის მთავარ მიზეზად (ანგარიშიში ნათქვამია, რომ შიდსის მრავალი შემთხვევაა ქართულ ციხეებში). ვინც ავად არის, იმას უნდა მოუაროს სახელმწიფომ, ჯანმრთელს კი არ უნდა გადაედოს დაავადება.

კიდევ ერთი საკითხი, რაც თვალში მომაკლდა, სინოდის თემა იყო. თქვენც აღნიშნეთ, ვნებათაღელვის საგნად იქცა კანონის მიღება. როგორც კონკრეტულ სინოდის სხდომაზე დამსწრე პირმა, შემოდლია ვთქვა, რომ სინოდმა თავისი გადაწყვეტილებით საზოგადოებაზე დამამშვიდებელი როლი ითამაშა, მაგრამ არ არის აღნიშნული ის, რომ ეს როლი სახელმწიფოს უნდა ეთამაშა. თითქოს საყვედურია ნათქვამი მოქალაქეებისადმი, რომ ჩვენს საზოგადოებაში ჯერ კიდევ არ არის მაღალი შემწყნარებლობა ამგვარი ფაქტებისადმი. გეთანხმებით, ეს ფაქტია, მაგრამ მოქალაქეს არ ესაყვედურება. მაგალითად, დევნილთა 92%, თქვენც ამბობთ, რომ შემწეობებით ცხოვრობს. ასეთ ადამიანს ვერ უსაყვედურებ იმის გამო, რომ ლიბერალური ღირებულებებით არ აზროვნებს. ის გულწრფელად ამბობს იმას, რასაც ფიქრობს და ესეც დემოკრატიაა. მთავარი როლი სახელმწიფოს ეკისრება თუ ის რეალურად ლიბერალურია. კოკინაკისის საქმეზე საბერძნეთის წინააღმდეგ ევროპული სასამართლო ამბობს, რომ სახელმწიფოს ვალია და არა სინოდის, დამამშვიდებელი როლი ითამაშოს საზოგადოებაზე, ერთმანეთთან დაპირისპირებულ ან პოტენციურად დაპირისპირებულ ჯგუფებზე. ამ კანონის მიღებამდე და მიღების შემდეგაც სწორედ სახელმწიფოს უნდა დაემშვიდებინა საზოგადოება, ახსნა-განმარტებითი და პედაგოგიური საქმიანობა ჩაეტარებინა, რაც ამგვარ საკანონმდებლო მოვლენას უნდა ახლდეს თან. არც ერთ ქვეყანაში ასეთ დიდ საკანონმდებლო სიახლეს, როგორც ეს წინააღმდეგული რელიგიური კანონი იყო, ასე არ ღებულობენ. ის შოკური ეფექტის მქონეა საზოგადოებაზე და სახელმწიფოს

ათმაგი პასუხისმგებლობა მოეთხოვება. კოკინაკისის საქმეში ვკითხულობთ: სახელმწიფოს ვალა რელიგიურ სფეროში ისეთი ატმოსფერო შექმნას ყველა დონეზე, რომ სხვადასხვა რელიგიურმა ჯგუფებმა ერთმანეთთან მშვიდობიანი თანაცხოვრება შეძლონ. ეს არ იყო ეკლესიის მოვალეობა, თუმცა მან საბედნიეროდ ითამაშა თავისი როლი, და მით უმეტეს, მოქალაქეებს ვერ ვუსაყვედურებთ აღშფოთების გამო.

26 მაისთან დაკავშირებით ანგარიშში მართლაც ბევრ ადგილას არის საუბარი. უბრალოდ, მაინტერესებს და ვერ მოვიპოვე ინფორმაცია, თუ არ ვცდები, არც ამ ანგარიშშია ამაზე ნათქვამი, ვინ იყო ის ოთხი გათავისუფლებული პოლიციელი და რა ტიპის გადაცდომაში ედებოდათ ბრალი, ან რატომ არის ეს საკითხი გასაიდუმლოებული.

რაც შეეხება პატიმრებთან დაკავშირებულ ციფრებს, კიდევ ერთხელ მაგლობა მინდა გითხრათ ამომწურავი ინფორმაციისა და ციფრებისთვის. ქართულ დოკუმენტში უკვე შეგვიძლია ვნახოთ, რამდენი უვადო პატიმარია საქართველოში, ოთხი ქალი გვყოლია, ეს არ ვიცოდი, და ა.შ. აქ საუბარია ლიმიტზეც. ლიმიტი ყოფილა 23 630. დოკუმენტებში კი ვკითხულობთ, რომ 24 244 პატიმარია. რეალური ლიმიტის დასახელებისთვისაც დიდი მაგლობა. იმედს გამოვთქვამ, სახალხო დამცველის ინსტიტუტი კიდევ უფრო გაძლიერდება და მას მხედველობაში მიიღებენ ის უწყებები, ვისაც ეს ეხებათ. ალბათ ეს იქნება მომავალი მუშაობის თემა.

ზვიად ქორიძე - წელს უფრო რთული მდგომარეობა იყო პარლამენტში. იმიტომ რომ ეს იყო არა დაუინტერესებლობა ომბუდსმენის გამოსვლით, არამედ დაცინვა ცალკეული დეპუტატების გამოსვლებში. როდესაც ომბუდსმენის ამ გამოსვლის მერე სასჯელაღსრულების მინისტრს მაგლობას გადაუხდინან, ეს ცინიზმი უფროა ვიდრე სადეპუტატო მოვალეობის შესრულება. მაგრამ ალბათ ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი როლი, ვინც უნდა ითამაშოს ამ თემის აქტუალიზებაში, თავად ომბუდსმენია, რომელიც უფრო პროაქტიული, მკაცრი და ხშირ შემთხვევაში, რადიკალურიც უნდა იყოს თავის შეფასებებში. ამას ყოველთვის გავურბივართ. ომბუდსმენი, რომელიც ზედმეტად რაფინირებული იქნება თავის შეფასებებში, ადამიანის უფლებების თემას ყოველთვის გადააქცევს ბიუროკრატიულ ინსტიტუციად. ადამიანის უფლებები, ჩემი აზრით არ არის ბიუროკრატიული სისტემა, ეს გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანი ჰუმანიტარული სივრცეა, სადაც სწორედ ასეთი ძლიერი პათოსის მქონე ომბუდსმენი გვჭირდება.

ომბუდსმენის ინსტიტუტს საქართველოში არ აქვს დიდი ხნის ისტორია. გვყავდა ორი ომბუდსმენი, რომელსაც ნაკლები გაგება ჰქონდა ამ თანამდებობისა და ზოგადად ადამიანის უფლებებისა და გვყავს ორი შემდგომი ომბუდსმენი, რომელიც გამოირჩევა, ჩემი აზრით, საკმაოდ სერიოზული ჟამთააღმწერლური ფუნქციით, და ეს ძალიან მნიშვნელოვანია ქართული სახელმწიფოსთვისაც, როდესაც ასეთ წლიურ დოკუმენტებს დებენ, მაგრამ ეს დოკუმენტები ისტორიის საგანია. კარგია, რომ ბოლო ექვსი წლის განმავლობაში, როდესაც ეს ინსტიტუცია გააქტიურდა, ერთი მხრივ, ასეთი თავისუფლად მოაზროვნე პერსონების შემოსვლით, როგორც იყო სოზარ სუბარი და როგორც არის გიორგი ტულუმი, ამ თანამდებობაზე, მაგრამ ამ ინსტიტუციის უფრო მეტად გააქტიურება ვერ მოხერხდა. ეს ჩემი პირადი აზრია და იმედი მაქვს, რომ ამაზე ვისაუბრებთ და ვიკამათებთ.

ისეთ საკითხებს შევხებით, რომლის პრეისტორიაც ყველას გვახსოვს. ეს ყველაფერი 2011 წელს მოხდა. როგორი იყო ომბუდსმენის რეაქცია ევროსასამართლოს გადაწყვეტილებაზე „ირინა ენუქიძე საქართველოს წინააღმდეგ“? შეიძლება გაკეთდა განცხადება, გამოითქვა შენიშვნა, მაგრამ რამდენად პროაქტიული იყო ომბუდსმენი, როდესაც ეს თემა საქართველოს საზოგადოებაში შემოვიდა? ამ უზარმაზარ დოკუმენტში ეს თემა მოხსენიებული არ არის. ევროსასამართლოს რამდენიმე გადაწყვეტილებაა გარჩეული, მაგრამ არა ეს საქმე. არადა, ჩემი აზრით, ეს ძალიან მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებაა და მან უნდა შეცვალოს ძალიან ბევრი რამ ქართულ საზოგადოებაში. ყოველ შემთხვევაში პარლამენტის სხდომათა დარბაზში ველოდი, რომ ის ამ თემაზე უფრო ვრცლად ისაუბრებდა.

ასევე მიმაჩნდა, რომ ძალიან ვრცელი იქნებოდა ომბუდსმენის დაგვიანებული გამოსვლა ფოტორეპორტიორების საქმეზე, რადგან ივლისში, სამწუხაროდ ომბუდსმენმა დააგვიანა. ეს საქმე გამოხატვის თავისუფლების თავშია წარმოდგენილი, მაგრამ იქ არის ერთი რეპლიკა, რომ ეს საქმე საერთოდ არ უკავშირდება გამოხატვის თავისუფლებას, მაგრამ ომბუდსმენმა მაინც საჭიროდ ჩათვალა მასზე აქ საუბარი. ამის შემდგომ ის საერთოდ აღარ უბრუნდება ამ თემას. რეკომენდაციებიც, სხვა ნაწილებისგან განსხვავებით, გამოხატვის თავისუფლების ნაწილს არ ახლავს. როდესაც ომბუდსმენი ამ კონკრეტულ ისტორიაზე საუბრობს, ძალიან მნიშვნელოვან ფაქტორებს ასახელებს, თუ რა უშლიდა ხელს მას შესულიყო ციხეში ან საგამომიებო პროცედურებში ჩარეულიყო ან გაცნობოდა საქმეს.

მე ვსაუბრობ აქცენტებზე, რომლებიც მნიშვნელოვანია ქართული საზოგადოებისთვის. ომბუდსმენმა უნდა შეძლოს წინმსწრებად დაიწყოს მოქმედება და არა წლის ბოლოს - შემაჯამებელი და მრავლისმომცველი დოკუმენტით. ეს უკან მიდევნებული ქვაა იმ პროცესებისა, რომლებიც საქართველოში 2011 წელს განვითარდა. ველოდი, რომ ომბუდსმენი უფრო ვრცლად ისაუბრებდა „თედო ჯორბენაძის საქმეზე“. 2009 წლიდან მოყოლებული ეს საქმე ომბუდსმენის დასკვნებში გვხვდებოდა, და იმედი მქონდა, რომ ბოლომდე შეინარჩუნებდა ამ პათოსს. საუბარია საქმეზე, რომელიც ბათუმში 2009 წელს დაიწყო. ადგილი ჰქონდა ჟურნალისტის მიმართ შანტაჟს პოლიციების მხრიდან. ორი წელი თავად გაზეთის ჟურნალისტები და არა საგამომიებო უწყებები ეძებდნენ ამ პოლიციელებს. მიაგნეს, დაადგინეს და ამ რთულ პროცედურაშიც კი, სახალხო დამცველისგან პროაქტიული მხარდაჭერა ვერ მიიღეს.

წავიკითხე ნიკა ალექსიძის, 53-ე სკოლის მოსწავლის თაობაზე სახალხო დამცველის ოფისის ძალიან საინტერესო დასკვნა, მაგრამ მისი მოკლე შინაარსიც კი არ მოხვდა წლიურ მოხსენებაში. რეკომენდაცია, რომელსაც სთავაზობს სახალხო დამცველი ბავშვის უფლებების დაცვისას განათლებისა და მეცნიერების მინისტრს, ის არის, რომ ხელი უნდა შეუწყოს დისციპლინარული კომიტეტების ეფექტურ მუშაობას და მოსწავლეები ინფორმირებულები უნდა იყვნენ მათი უფლებების შესახებ. პრინციპულად მიმაჩნია საკითხი, რომ დიახაც, სახალხო დამცველი უნდა იყოს ადამიანი, რომელიც არც მაშინ მოისვენებს, როდესაც საპატიმროში სხედან ფოტორეპორტიორები და თვითონ შევა საპატიმრო დაწესებულებაში მათ სანახავად, არც მაშინ, როდესაც 15 წლის მოსწავლე სასწავლო დაწესებულების მიღმა რჩება სკოლის დირექტორის ვოლუნტარისტული გადაწყვეტილებით და არ გამოვა სკოლიდან, ვიდრე არ ადადგენინებს მოსწავლეს და არ მისცემს მას სრულფასოვანი სწავლა-განათლების უფლებას. არც მაშინ მოისვენებს, როდესაც ჟურნალისტები

იმყოფებიან იმ კორპუსში, სადაც არის შანტაჟისტი და მოძალადე პოლიციელი და ეუბნებიან, რომ ეს არის მოძალადე პოლიციელი და მის მიმართ უნდა განახორციელონ სამართლებრივი დევნა. პატრული კი გარბის. ამ გაზეთის ჟურნალისტები დღემდე აწარმოებენ სასამართლო პროცედურებს და პასუხს ვერ იღებენ იმის შესახებ, პატრულმა რატომ არ შეასრულა თავისი ფუნქცია, ადგილზე მივიდა, მაგრამ აქტივ კი არ გააფორმა.

ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ამ დოკუმენტში არ მოხვდა ორი ძალიან საინტერესო და ქართული საკანონმდებლო სივრცისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი კანონი, რომელიც 2011 წლის მიწურულს მიიღო საქართველოს პარლამენტმა. ერთია მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ კანონი, რომელშიც ცვლილებების შეტანაც ამ მოხსენების დროს ჯერ კიდევ საზოგადოებრივი დისკუსიების თემა იყო, და მეორე - პერსონალური ინფორმაციის დაცვის შესახებ კანონი. ეს კანონი გუშინ შევიდა ძალაში და ის ძალიან სერიოზული გამოწვევა იქნება ქართული საზოგადოებისათვის. მე, როგორც ერთ რიგით მოქალაქეს, მიმაჩნდა, რომ მოხსენების დროს აქცენტი უნდა გაკეთებულიყო იმაზე, რომ ეს კანონი საკმაოდ უადგილო იყო და მიმაჩნია, რომ ის საქართველოში ადამიანის უფლებების და მისი პერსონალური ინფორმაციის არა დაცვისთვის, არამედ დარღვევისთვის არის შექმნილი.

ეს არის დოკუმენტი, რომელიც დაიწერა ისტორიისთვის და ეს ძალიან კარგია, მაგრამ დღევანდელითვის საჭიროა მეტი პროაქტიულობა.

გიორგი მშვენიერაძე - ჯერ ქალბატონ თეას კითხვებს ვუპასუხებ. ჩემს გამოსვლაში მოკლედ ვისაუბრე სასამართლო ხელისუფლებისას იმ პრობლემებზე, რომლებიც ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების განხილვისას არის და ანგარიშში გვიწერია, რომ სისხლის საქმეთა განხილვაზე საკმაოდ მწირი ინფორმაცია მოგვეპოვებოდა. ეს განპირობებულია ორი მომენტით: საპროცესო შეთანხმებების რიცხვი სახელმწიფოში ძალიან მაღალია, 90%-ს მიუახლოვდა. ეს იმას ნიშნავს, რომ იმდენად მცირეა იმ საქმეთა რაოდენობა, რომელზეც არსებითი განხილვა მიმდინარეობს, რომ პრაქტიკულად მონიტორინგის ეტაპზე ვერ შევძელით ასეთ პროცესს დავითხვეოდით. რაც შეეხება საპროცესო შეთანხმების გაფორმების დროს მიმდინარე კანონით გათვალისწინებულ პროცედურებს, მინდა გითხრათ, რომ მოსამართლეები პუნქტობრივად იცავდნენ იმ სტანდარტს, რომელიც ჩვენი კანონმდებლობით არის დადგენილი. ამიტომ საქმეები, რომლებიც შინაარსობრივი კუთხით შევიდა ანგარიშში, ეფუძნება მხოლოდ მოქალაქეთა განცხადებებს და მათ საფუძველზე შესწავლილ საქმეებს.

კარგად მახსოვს, ჯერ კიდევ 2006 წელს დავიწყეთ წერა და დასკვნების მომზადება სისხლის სამართლის საქმეებზე, მათ ევროსასამართლოც ხშირად იყენებდა, რამდენიმე საქმეში მიუთითა კიდევ. მაგრამ სამწუხაროდ ამგვარმა პრაქტიკამ, რომელიც პირადად მე გავაკეთე გირგვლიანის, ბათიაშვილის საქმეებზე, ინსტიტუტი ჩიხში შეიყვანა. ეს იმით იყო განპირობებული, რომ მოქალაქეთა ძალიან დიდი ნაწილი მიიჩნევდა, რომ მათ მიმართ გამოტანილი გადაწყვეტილებები უსამართლო იყო და ყველა მიმართავდა ომბუდსმენს მისი მასალების შესწავლის მოთხოვნით. ამან გამოიწვია ის, რომ აპარატში ერთდროულად 500-ზე მეტი სისხლის სამართლის საქმე შემოვიდა. ომბუდსმენს უნდა შეესწავლა ისეთი საქმეები, როგორც იყო მტკიცებულებათა შინაარსობრივი საკითხები და მოსამართლეთა

შეფასების კანონზომიერება. ამან ჯერ კიდევ ბატონი სოზარის მოღვაწეობის პერიოდში მიგვახვედრა, რომ აპარატი სცდებოდა თავის კომპეტენციას. ბატონმა ზვიადმა ახსენა, რომ ზოგიერთ ქვეყანას ომბუდსმენის ინსტიტუტის ძალიან დიდი ხნის ისტორია აქვს. ეს პირველ რიგში შვედეთზე უნდა ითქვას, სადაც ომბუდსმენი არ არის ტიპური ომბუდსმენი და რეალურად, პროკურორია, რადგან სისხლისსამართლებრივ დევნას ახორციელებს. მაგრამ იმ კომპეტენციაში, მაგალითად ესპანეთის ომბუდსმენის ინსტიტუტი რომ ავიღოთ, რომელიც ყველაზე ახლოს დგას ქართულ მოდელთან, ასეთი პრაქტიკა არ არსებობს. შევეცადეთ დაგვეცვა ზღვარი, სადაც აპარატი შეჩერდებოდა. ჯერ კიდევ ბატონ სოზარის დროს ინიცირებული იყო პარლამენტში ცვლილებები, სადაც მკაფიოდ გაიწერა საკითხების ნუსხა, რომლებიც ომბუდსმენის კომპეტენციაში შედიოდა. ეს არის სასამართლო განხილვის დროს მხარეთა პროცესუალური უფლებების დაცვაზე ზედამხედველობა, როგორც არის დაცვის უფლება, მტკიცებულებათა გამოკვლევის დროს თანასწორობა და შეჯიბრებითობა. ამაზე კეთდება ჩვენი აქცენტები.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი, სამწუხაროდ, ძველია. ამას თვითონ მოსამართლეებიც ამბობენ. მათ უფლებების დარღვევა უფრო ნაკლებ ტკივილად მიაჩნიათ, ვიდრე ვადის დარღვევა. ეს ძალიან ცუდია და ამას ჯერ კიდევ 2009 წლის პირველი ნახევრის ანგარიშში ვწერდით, რომ აუცილებელი იყო სახელმწიფოს დროულად მიეღო ახალი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი, რადგან ძველი არა მარტო შინაარსობრივად, არამედ სისტემურადაც იყო მოძველებული. წელს ამის შესახებ ანგარიშში აღარ გვისაუბრია, იმიტომ რომ მანამდე სამ ანგარიშში მოვითხოვდით ახალი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის მიღებას. და ჩვენც აქტიურად ვდილობდით ჩართულები ვყოფილიყავით ახალი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის სამუშაო ვარიანტის განხილვებში.

რაც შეეხება შეკითხვას, ცნობილია თუ არა რა მუხლით დააკავეს ქუთაისში პოლიციელი რამაზ პ.-ს საქმესთან დაკავშირებით, ჩემი ინფორმაციით გამოძიება იმ მუხლებით არის დაწყებული, რომელიც ჩამატებულია სისხლის სამართლის კოდექსში, არ მახსოვს 344-ე პრიმით თუ მე-2 პრიმით, ზუსტად ვერ გეტყვით. მხოლოდ იმის თქმა შემიძლია, რომ ამ ფაქტზე დაწყებულია გამოძიება. თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ სისხლის სამართლის მასალები ჩვენთვის ხელმიუწვდომელია, ვიდრე სასამართლოს პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილება არ იქნება სისხლის საქმეზე მიღებული. საპროცესო შეთანხმების გაფორმების შემთხვევაში რაიმეს გაგება პრაქტიკულად შეუძლებელია..

რელიგიის თავისუფლებასთან დაკავშირებით კიდევ ერთხელ გამოვხატავ ჩემს პოზიციას, რომ ძალიან მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია სახელმწიფოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება. თუმცა, არ ჩანდა რა პროცესები უძლოდა წინ აღნიშნული გადაწყვეტილების მიღებას. ამ საკითხებზე მსჯელობა ჯერ კიდევ 2000 წელს დაიწყო, როდესაც კონსულტაციები წარმოებდა საქართველოს მართლმადიდებლურ ავტოკეფალურ სამოციქულო ეკლესიასთან. კონსტიტუციური შეთანხმების გაფორმებასთან ერთად მიმდინარეობდა მსჯელობა რამდენიმე ძირითად წამყვან კონფესიასთან, ისეთთან, როგორც არის კათოლიკური ეკლესია, მუსლიმური თემი და სხვა, რომ მათი სტატუსიც აუცილებლად ძალიან მალე უნდა განსაზღვრულიყო. ამაზე იდეური თანხმობა მართლმადიდებლური ეკლესიისგანაც იყო იმ პერიოდში. ხოლო კანონპროექტზე, ამ ტიპის ურთიერთობაზე განხილვას რამდენიმე ათეული

შეხვედრა მიემდგვნა. სამწუხაროდ თავად ეკლესიის წარმომადგენლები თავს არიდებდნენ ამ შეხვედრებში მონაწილეობას. შემოთავაზებული იყო ალტერნატიული წინადადებებიც თავად მართლმადიდებლური ეკლესიის მიერ, მაგრამ ისინი მიუღებელი იყო უმცირესობებისთვის. ასე რომ, ის რომ ამ საკითხზე არ იყო ჩატარებული წინასწარი სამუშაოები, მსჯელობა, სიმართლეს არ შეესაბამება. ვის უნდა ემუშავა საზოგადოებასთან? გეთანხმებით, უკეთესი იქნებოდა საზოგადოებას უფრო დეტალური ინფორმაცია ჰქონოდა ამ საკითხებზე. მიუხედავად იმისა ეს გააკეთა თუ არა სახელმწიფომ, საზოგადოების დიდი ნაწილის რეაქცია მაინც ძალიან არაადეკვატური იყო. არ შეიძლება რელიგიური ნიშნით დისკრიმინაციული და ჰომოფობიური განცხადებები საჯაროდ კეთდებოდეს. ამ ვნებათაღელვას ნამდვილად მალამოდ დაედო სინოდის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება. არ შეიძლება ამაზე დადებითი არ ითქვას.

თეა წულუკიანი - ამ კანონის განმარტებითი ბარათი პოსტფაქტუმ მიიღეს. ბოლო რამდენიმე წელია ასეთი განმარტებითი ბარათი კანონისთვის არ დაურთავთ. უფრო სწორად, ურთავენ შაბლონს, რომელიც არ არის შევსებული. ამ შემთხვევაში კი ძალაში შესულ ბარათზე მიიღეს განმარტებითი ბარათი, რაც სამართლებრივი განვითარების ისტორიაში პრემიერაა. მასში აუხსნეს საზოგადოებას, თუ რას გულისხმობდნენ. მე მხოლოდ იმას ვამბობ, რომ ეს მანამდე უნდა გაეკეთებინათ.

გიორგი მშვენიერაძე - განმარტებითი ბარათი კანონპროექტს რომ უნდა ახლდეს, ამაზე არ ვკამათობთ. თუმცა მას ძალა არ გააჩნია. ისიც ვთქვათ, რომ ამ კანონპროექტის განხილვაც და ინიცირებაც სულ ხუთ დღეში მოხდა პარლამენტში. მაგრამ იმაზე, რომ საზოგადოებაში ეს საკითხები წინასწარ არ განიხილებოდა და არ ყოფილა შეხვედრები, ამაში ვერ დაგეთანხმებით. პირები, ვისაც ეს კანონი ეხებოდა, ამ შეხვედრებში მონაწილეობდნენ.

დაისვა შეკითხვა გათავისუფლებული პოლიციელების შესახებ. როგორც ჩემთვის ცნობილია, ეს სია გადმოეგზავნა ომბუდსმენს, აღნიშნული ინფორმაცია ამ პოლიციელების პერსონალურ მონაცემებსაც შეიცავდა და მოითხოვდნენ, რომ ის საჯარო არ გამხდარიყო. მე, როგორც ომბუდსმენის აპარატის თანამშრომელი, ვიცნობ ამ სიას. მათგან ორი მაღალი თანამდებობის პირი იყო და გათავისუფლებულნი იქნენ სამსახურიდან.

თეა წულუკიანი - იქნებ მოგვიანებით ის მაინც მითხრათ, რაში იყვნენ ექვმიტანილები და რა კონკრეტული სასჯელი შეეფარდათ.

გიორგი მშვენიერაძე - ნაცვლად იმისა, რომ ომბუდსმენის ანგარიშის განხილვის პერიოდი ფოკუსირებული იყოს იმაზე, რა უნდა შეიცვალოს ხელისუფლების მხრიდან, რა უნდა გამოსწორდეს, ხშირად ვისმენტ კრიტიკას იმის შესახებ, თუ რატომ არ არის ომბუდსმენის ანგარიშში ესა თუ ის თავი. ეს კრიტიკა ხშირად დაუსაბუთებელია, რაც დღევანდელ შემთხვევაშიც ასე იყო.

თქვენი პირველი შეკითხვა ეხებოდა იმას, რატომ არ მოხვდა ევროსასამართლოს გადაწყვეტილება გირგვლიანის საქმესთან დაკავშირებით ომბუდსმენის ანგარიშში. არსებობს ინსტიტუციური მეხსიერება, რომელიც ჩვენს აპარატს გააჩნია. ბატონი სოზარის დროს საკმაოდ დიდი თავი დაეთმო ამ თემას.

უფრო მეტიც, ევროსასამართლომ ჩვენი დასკვნაც გამოიყენა შეფასებების გასაკეთებლად, როგორც ჩემთვის ცნობილია. რადგან სახალხო დამცველის ანგარიშში ეს თემა უკვე იყო ასახული და ევროსასამართლოს გადაწყვეტილებაში მისგან განსხვავებული არაფერი თქმულა ადამიანის უფლებების კუთხით, 2006 წლის საქმე 2011 წლის ანგარიშში განმეორებით, ჩემი აზრით, არ უნდა მოხვედრილიყო. იმიტომ რომ კანონშიც წერია, სახალხო დამცველის ანგარიშში აისახება წინა წელს მომხდარი საქმეები.

მეორე საკითხი იყო ფოტორეპორტიორების საქმე. ბატონი გიორგი არა ერთხელ იმყოფებოდა მათ სანახავად სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში. ჩვენი თანამშრომლები ყოველ მეორე დღეს მორიგეობით ნახულობდნენ და სწავლობდნენ, ხომ არ იყო რაიმე სახის ზეწოლა ამ ადამიანებზე.

ზვიად ქორიძე - ეს ადამიანები ხუთშაბათს დააკავეს და ომბუდსმენის რწმუნებული იქ ორშაბათს შევიდა.

გიორგი მშვენიერაძე - თქვენ ალბათ გულისხმობთ, რომ იმავე დღეს უნდა შესულიყო მათთან და ალბათ ამაში გამოიხატება თქვენი პრეტენზია.

შემდეგი იყო სახელმწიფო საიდუმლოების საკითხი. ამასთან დაკავშირებით რეკომენდაციით მივმართეთ საგამომიებო ორგანოებს, სადაც მოვუწოდეთ ერთმანეთისაგან გაემიჯნათ ინფორმაცია, რომელი იყო გრიფით „საიდუმლოს“ მატარებელი და ინფორმაცია, რომელიც არ იყო ასეთი და გაეხადათ ისინი საზოგადოებისათვის საჯარო. ხოლო მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის გათვალისწინებით მოეწოდებინათ ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა ედებოდათ ბრალად ამ ადამიანებს და იმ დოკუმენტებთან დაკავშირებითაც, რომლებიც არ იყო საიდუმლო. სამწუხაროდ ეს რეკომენდაცია არ ყოფილა გათვალისწინებული სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან. ამის შესახებ შეფასებები გააკეთა პირადად ომბუდსმენმა. რაც მთავარია, ამ პირებთან საპროცესო შეთანხმების გაფორმების შემდეგაც გვქონდა კომუნიკაცია. როგორც მოგეხსენებათ, საპროცესო შეთანხმების შესახებ გადაწყვეტილება ძალიან ვიწროა, არ მოიცავს სრულ ინფორმაციას, როგორც სამართლებრივი დოკუმენტი, იმიტომ მისი მიხედვით შეფასების გაკეთება ძნელი იყო. ხოლო ეს ადამიანები, ასევე მათი ადვოკატები დამატებით ინფორმაციის მოწოდებაზე უარს აცხადებდნენ. ამის გარდა რისი გაკეთება შეეძლო ომბუდსმენს, ეს ჩემთვის წარმოუდგენელია. იმიტომ რომ თუ მასალას არ ფლობ, შეფასებას მხოლოდ მოსაზრებებით ვერ გააკეთებ.

ძალიან სამწუხაროა, რომ მიჩნევთ, რომ თედო ჯორბენაძეს არ ჰქონია ჩვენი მხარდაჭერა. როგორც კი აღნიშნული ქეისი მოხდა, იმავე დღეს დაუკავშირდნენ ჩვენი წარმომადგენლები, აქტიურად იყვნენ ჩართულები როგორც იმ პერიოდში მიმდინარე დაკითხვებისას, რომ ადგილი არ ჰქონოდა უფლებების დარღვევას, დაუყოვნებლივ გავრცელდა სახალხო დამცველის განცხადებაც აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით. სისტემატური ურთიერთობა გვქონდა ქალბატონ ეთერთანაც და თედოსთანაც და ეს თემა ორ ანგარიშში აისახა. ახლანდელ ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ეს საქმე ჯერ კიდევ არ არის გამოძიებული.

ნიკა ალექსიძესთან დაკავშირებით ჩვენი რეკომენდაცია გაგზავნილია. პრობლემა ორ ნაწილად იყო დაყენებული. პირველი მისი განათლების უფლების ხელყოფის საკითხს ეხებოდა. დღეს, როგორც ჩემთვის ცნობილია, ეს ადამიანი

აღდგენილია და ეუფლება ზოგად განათლებას. მეორე საკითხი იყო უდანაშაულობის პრეზუმფცია და პრეზიდენტის განცხადება, რომელიც გაკეთდა პარლამენტში. ამასთან დაკავშირებით ომბუდსმენმა 2008, 2009 და 2010 წლების ანგარიშებზე მიუთითა და თქვა, რომ ქვეყანაში კვლავ პრობლემა უდანაშაულობის პრეზუმფციის საკითხი. ხშირად ხდება უდანაშაულობის პრეზუმფციის ხელყოფა და ამ მდგომარეობას კიდევ უფრო ართულებს ის, რომ საკანონმდებლო ბაზაში არ გვაქვს შესაბამისი მექანიზმი. ამ თემაზე ევროსასამართლოში საქართველოდან გაგზავნილია ერთი საქმე. ის სწორედ სახალხ ო დამცველის მოხსენებებს ეყრდნობა. ეს არის სისტემური პრობლემა, კანონში არა გვაქვს არც ერთი ნორმა, რომელიც ეფექტურ მექანიზმს შექმნიდა ამ უფლების დასაცავად.

შემდეგი გახლდათ მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ კანონი. ეს კანონი 2012 წელს ამოქმედდა. აქედან გამომდინარე 2011 წლის ანგარიშში ის თემა ვერაფრით მოხვდებოდა, ისევე როგორც კანონი პერსონალური მონაცემების დაცვის შესახებ. რაც შეეხება კანონში შემდეგ განხორციელებულ ცვლილებებს, საკითხებს, რომლებზეც პრობლემები წარმოიქმნა, აქტიურად ვიყავი ჩართული ამ პროცესებში რამდენიმე არასამთავრობო ორგანიზაციასთან ერთად. შეხვედრები გვექონდა პარლამენტში უფლებამოსილ პირებთან. ამ შეხვედრების შემდეგ რამდენიმე ცვლილების განხორციელება მოხერხდა და ვფიქრობ, შედარებით გაჯანსაღდა კანონში არსებული ნორმები. ყოველ შემთხვევაში ისეთი ბუნდოვანი ჩანაწერები, როგორც მანამდე იყო, ახლა აღარ არის.

მესმის, რომ ეს საკითხები საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი იყო რაღაც ეტაპზე, მაგრამ რადგან 2011 წელს არ მომხდარა, ანგარიშში ვერ აისახებოდა.

ზვიად ქორიძე - მე ნამდვილად არ მაქვს ის განწყობა ბატონო გიორგი, რომ ბრალდებითი ტონით მესაუბრა და თქვენ თავი გემართლებინათ ან იმ ფორმით გეკეთებინათ კომენტარები, რომ რაღაც გააკეთეთ. მე მხოლოდ იმის თქმა მინდა, რომ ეს არის თემატიკა, რომელიც უნდა იყოს ძალიან აქტუალური. როდესაც მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ კანონი ამოქმედდა და კონტროლის პალატამ დაიწყო მისი ვოლუნტარისტული ამოქმედება, მარტის დასაწყისში თავად კანონიც კი დაარღვია, ამაზე ომბუდსმენს პირველ მაისს კი არა, იმავე საღამოს უნდა გაეკეთებინა განცხადება, ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. როდესაც პროაქტიულობაზე ვსაუბრობდი, ამას ვგულისხმობდი. შეიძლება ამაზე საგამოძიებო ჯგუფებმა იმუშაონ, მაგრამ სახალხო დამცველის ფუნქცია მე ისე მესმის, რომ ის დროულად და ადეკვატურად უნდა გამოხატავდეს რეაქციას საზოგადოების წინაშე მდგარ პრობლემებზე ადამიანის უფლების თვალსაზრისით.

ჩემს მიერ ჩამოთვლილი ყველა თემა 2011 წელს ეკუთვნის. გირგვლიანი შესახებ გადაწყვეტილება ევროსასამართლომ 2011 წელს გამოიტანა. ამიტომ ეს საკითხი აუცილებლად უნდა მოხვედრილიყო ანგარიშში და უფრო მეტად უნდა ყოფილიყო მასზე საუბარი, ვიდრე საქმეზე „გორგილაძე საქართველოს წინააღმდეგ“. თედო ჯორბენაძის ქეისი კი მოხდა 2009 წელს, მაგრამ 2011 წელს მას ძალიან საინტერესო გაგრძელება მოჰყვა. ამიტომ უნდა ყოფილიყო მასზე უფრო სერიოზული მსჯელობა. რაც შეეხება ფოტორეპორტიორების საქმეს და პერსონალური ინფორმაციის დაცვის შესახებ კანონს, ესენი ნამდვილად 2011 წელს ეკუთვნის. ეს კანონი გუშინ ამოქმედდა და დღემდე ველოდები ომბუდსმენის განცხადებას ამ საკითხზე. ომბუდსმენი არა მხოლოდ ბიუროკრატიულად მიმდევარი უნდა იყოს ამ

პროცესების და კაზუსტურად იცავდეს ყველა ნორმას და შემდგომ დებდეს საკმაოდ სერიოზულ დასკვნებს, არამედ როგორც კი საზოგადოების წინაშე დგება გამოწვევა, მაშინვე მყისიერად რეაგირებდეს. მე მგონი ჩვენ სხვადასხვა პრიზმაში ვუყურებთ ამ პრობლემას და ესეც იწვევს კამათს, თორემ ამ დოკუმენტის მნიშვნელობას არ ვაკნინებ. მაგრამ კიდევ ვიმეორებ, ეს დოკუმენტი ბევრი იმ საქმის გამო, რაც 2011 წელს ხდებოდა, დაგვიანებულია, ის ისტორიისთვის არის ძალიან კარგი.

თეა წულუკიანი - ძალიან საინტერესო დისკუსიაა. გირგვლიანის საქმე რომ ძალიან მნიშვნელოვანია, ამაზე მგონი ყველანი ვთანხმდებით. გორგილაძის საქმე, როგორც ვხვდები, იმიტომ არის ანგარიშში მოხსენიებული, რომ ამ საქმიდან გამოწვეული ახალი დარღვევა მოხდა 2011 წელს, თუ არ ვცდები, ზაუტაშვილის საქმეზე. ენუქიძის საქმე რომ არ არის მოხსენიებული, ეს რა თქმა უნდა სამწუხაროა, მაგრამ ომბუდსმენს რისი გაკეთებაც შეეძლო, ის იყო, რომ მოეხსენიებინა და ეთქვა, რომ ამ მოვლენას ჰქონდა ადგილი. აღსრულების პროცესი წელს დაიწყო სტრასბურგში. რა თქმა უნდა ერთ-ერთი სერიოზული გულშემმატკივარი ვარ ამ საქმის და ჩემს ფუნქციას არ წარმოადგენს ამ მხრივ ამ ანგარიშის გამართლება, მაგრამ მაქსიმუმ, რისი გაკეთებაც შეეძლო 2011 წელთან დაკავშირებით, იყო, რომ ეთქვა, რომ ეს მოხდა და კარგია, რომ მოხდა. მაგრამ ვიმეორებ, აღსრულების ვალდებულება მთავრობას ამ წლის იანვრის ბოლოდან გაუჩნდა.

რაც შეეხება პათოსს, აბსოლუტურად ვეთანხმები ბატონ ზვიადს, იმდენად ჩაგრულ საზოგადოებასთან გვაქვს ყოველდღიური შეხება, და იმ კანონს, რომელსაც ბატონი ზვიადი აკრიტიკებს, დღესაც იმდენად ცუდი შედეგები მოაქვს, კარგი იქნებოდა, რომ ომბუდსმენი სადაც მოქალაქეებს გაგვიჭირდება, იქ გაჩნდეს და დაგვიცვას. ეს ალბათ რესურსების პრობლემაა. შეიძლება სხვანაირი ტემპერამენტი აქვს, ვიდრე მის წინამორბედს, მაგრამ ეს არ აკნინებს მისი საქმიანობის სერიოზულობას. არც ის უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ომბუდსმენის ინსტიტუტი სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ფინანსდება, ის არ არის არასამთავრობო ორგანიზაცია. მას სახელმწიფოებრივი სტატუსი აქვს.

გიორგი მშვენიერაძე - პირველ რიგში კონტროლის პალატის საკითხს შევეხები, გუშინ გავავრცელეთ ამასთან დაკავშირებით განცხადება. ასევე იყო რეკომენდაციებიც და თუ ბატონი ზვიადი გაეცნობა, ის კითხვები, რომლებიც ახლა აქვს, აღარ ექნება. როგორც კი დაიწყო შემოწმებები, მჭიდრო კომუნიკაცია გვქონდა სხვადასხვა პოლიტიკურ პარტიასთან. რეგიონებშიც, ჩვენი შესაძლებლობის ფარგლებში ჩვენი წარმომადგენლები მიდიოდნენ და ადგილზე ეცნობოდნენ პროცესებს. სწორედ ამის შედეგია ის დასკვნები, რაც გამოვიტანეთ. ჩვენ არ ვირჩევთ არც სახელმწიფოსთან და არც საზოგადოებასთან ურთიერთობის იმ ფორმას, რომ როგორც კი რაღაც მოხდება, მაშინვე გამოვვარდეთ და რაღაც ვთქვათ, მერე კი თავის მართლება მოგვიწიოს. ვცდილობთ ბოლომდე შევისწავლოთ ფაქტები, რადგან, ამას უკეთესი შედეგი მოაქვს. კარგად მახსოვს სოზარ სუბარის მოღვაწეობის ბოლო პერიოდი. ამას გულახდილად ვამბობ, მახსოვს რა ხდებოდა ჩვენს რეკომენდაციებთან დაკავშირებით. ჩვენს მიერ გაგზავნილი რეკომენდაციები აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოების მიერ აღარ სრულდებოდა. ბოლოს უკვე იმის პირზე ვიყავით მისულები, რომ ეს ინსტიტუცია საფრთხის ქვეშ დამდგარიყო. გამოვდიოდით მხოლოდ ვოჩდოგის ფუნქციის მატარებელი, საჯაროდ

ვლასპარაკობდით იმაზე, რაც ხდებოდა და საქმეს ვეღარ ვაკეთებდით. დღევანდელი მდგომარეობით, რეკომენდაციის შესრულების მაჩვენებელი საკმაოდ გავზარდეთ. ამას იმით მივაღწიეთ, რომ სანამ ფაქტს არ შევისწავლით, არ გამოვდივართ და განცხადებას არ ვაკეთებთ. გვირჩევნია გვეკონდეს შესწავლილი, გაანალიზებული ფაქტი და იმაზე ვისაუბროთ და მივცეთ კონკრეტული რეკომენდაცია, თუ როგორ უნდა აღმოიფხვრას პრობლემა.

ზვიად ქორიძე - მე ეს არ მითქვამს. მხოლოდ იმას ვამბობ, რომ იმ დროს, როდესაც თქვენ საქმეებს სწავლობთ, ადამიანის უფლებები ილახება. სულ ცოტა, ის რეპლიკა მაინც უნდა მოვისმინოთ ომბუდსმენისგან, რომლითაც კონტროლის პალატას მოუწოდებს შეაჩეროს ეს კამპანია, იმიტომ რომ ტოტალურად ირღვევა ადამიანის უფლებები.

გიორგი მშვენიერაძე - ისეთი ტიპის განცხადებებმა, რომელსაც თქვენ აკეთებთ, შეიძლება გამოიწვიოს ის, რომ რეკომენდაციები საერთოდ აღარ შესრულდეს და სისტემური პრობლემების აღმოფხვრისკენ მიმართული ჩვენი ხედვა გვერდზე გადაიდოს, როგორც იყო ადრე გადადებული. კონტროლის პალატას მივწერეთ ვრცელი წერილი, მაგრამ საქმე ის არის, რომ ის არ გამოსულა და არ უთქვამს, რომ ასეთ ფაქტებს ადგილი არ ჰქონია. მან თქვა, რომ მუშაობს ამ საკითხების გადასაჭრელად. იმედს ვიტოვებთ, რომ ის დარღვევები, რაც აქამდე მოხდა, აღარ განმეორდება.

გოგი გვახარია - შეფასებებზე იყო საუბარი. ამიტომ ერთ ნაწყვეტს წავიკითხავ ანგარიშიდან: „თამაზ კუპრეიშვილს ჯანმრთელობისთვის მიყენებული ზიანისთვის 30 ლარი, ნატო გოგელიას 17 ლარი, კონსტანტინე სტალინსკის 12 ლარი... რაც თავისთავად დადებითი ფაქტია“.

გიორგი მშვენიერაძე - ეს იყო პირველი პრეცედენტი საქართველოში, როდესაც ჟურნალისტიკისთვის აქციის დაშლის დროს პოლიციელებისაგან მიყენებული ზიანისადმი გამოვიდა სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც დადგინდა, რომ ზიანი ნამდვილად პოლიციელების მიერ იყო მიყენებული. ამით არის გადაწყვეტილება მნიშვნელოვანი და არა 12 ლარით. ამ ფაქტზე პირველად იქნა გადაწყვეტილება მიღებული და ეს არის მნიშვნელოვანი.

ნინო ზურიაშვილი, სტუდია „მონიტორი“ - მეც ძალიან მომეწონა ეს ანგარიში და ვფიქრობ, რომ არის ერთ-ერთი სახელმძღვანელო დოკუმენტი და ყველას ვურჩევ მის წაკითხვას. ამასთან, მაქვს კითხვა - საქართველოში დამკვიდრებულია აზრი და მაქვს კონკრეტული შემთხვევებიც, რომ ბიზნესმენებს აქვთ სერიოზული პრობლემები ხელისუფლებიდან. თუ არალოიალურია მმართველი პარტიის მიმართ რომელიმე დიდი ბიზნესმენი, მას სერიოზული პრობლემები ექმნება და გვაქვს ამის მაგალითებიც. ისინი ხშირად მიდიან ციხეში, კარგავენ ბიზნესს და საკუთარ სახლებსაც კი. თუ არ ვცდები, ანგარიშში წელს პირველად, მართალია ძალიან მცირე მოცულობით, მაგრამ დაფიქსირდა გადასახადის გადამხდელთა უფლებების დარღვევა. ხომ არ შევისწავლიათ ბიზნესმენტთა საქმეები? ან იქნებ ეს არ არის მონიტორინგის საგანი? ან იქნებ ელოდებით, რომ მათ უნდა მოგმართონ.

გიორგი, თქვენ ბრძანეთ, რომ არ სწავლობთ სისხლის სამართლის საქმეებს. ჩვენ არა გვაქვს უფლება ვიცოდეთ, რამდენად დასაბუთებულია განაჩენი. გაქვთ კიდევ თავი სამართლიან სასამართლოზე. ან საგადასახადო დავები არის თუ არა თქვენი მონიტორინგის საგანი?

თეასთანაც მაქვს კითხვა - როგორ შეაფასებდით გამჭვირვალობის სტანდარტს სასამართლოში? საპროცესო შეთანხმებები საბოლოოდ ხურავს სისხლის სამართლის საქმეს. იმიზეზებენ იმას, რომ პირმა შეიძლება ძალიან მნიშვნელოვანი ჩვენება მისცეს და საერთოდ ხურავენ საქმეს. ხომ შეიძლება მართო ერთი ფურცელი გასაიდუმლოვდეს. ევროპაში როგორი პრაქტიკაა?

ლიკა ზაკაშვილი, ჟურნალი „ლიბერალი“ - შევეხები იძულებით გადაადგილებულ პირთა ქვეთავს. რადგან სახალხო დამცველის ანგარიშში მნიშვნელოვანია რეკომენდაციებისა და მათი შესრულების ნაწილი, თავადაც აღნიშნავთ, რომ გაიზარდა რეკომენდაციების შესრულების წილი სახელმწიფო უწყებების მხრიდან, მაინტერესებს, იმ კონკრეტული რეკომენდაციებიდან, რომლებიც 2010 წლის ანგარიშში ჩაიდო, რომელი რეკომენდაციები შესრულდა. მაგალითად, სახალხო დამცველის რეკომენდაცია იყო, განსაზღვრულიყო საპრივატიზაციოდ განსაზღვრული კოლექტიური ცენტრების სია და შემდეგ ის განთავსებულიყო ვებგვერდზე. ომბუდსმენის ანგარიშში და ერთ-ერთი კვლევაც ცხადყოფს, რომ ძალიან დიდია არაინფორმირებულობა. დევნილ მოსახლეობას არა აქვს ინფორმაცია, ექვემდებარება თუ არა პრივატიზაციას იმ ცენტრი, სადაც ცხოვრობს. მაგრამ სინამდვილეში ვებგვერდზე განთავსდა უკვე რეაბილიტირებული და პრივატიზებული ცენტრების ჩამონათვალი. ეს რეკომენდაციის შესრულებად ჩაითვლება? დევნილთა სამინისტროს მხრიდან რა სახის რეკომენდაციები შესრულდა და არის თუ არა ისინი არსებითი, აგვარებს თუ არა დევნილი მოსახლეობის პრობლემებს?

დევნილთა შესახებ ქვეთავი იწყება იმ ცვლილებებით, რომლებიც კანონში 2011 წლის დეკემბერში შევიდა. ამ ცვლილებებმა კანონში სხვაგვარად განსაზღვრა დევნილი პირი. ამან გამოიწვია ის, რომ ძალიან ბევრი ოჯახი, რომელიც საზღვრისპირა სოფლებიდან არის, დღემდე მოლოდინის რეჟიმშია და არ იცის, რა მომავალი აქვთ. არ იციან, სახელმწიფო რა ტიპის ვალდებულებას იღებს მათ მიმართ. ეს საქმე ალბათ არ საჭიროებდა შესწავლას. ცხადი იყო, რომ ეს გადაწყვეტილება წინააღმდეგობაში მოდიოდა მთელ რიგ საერთაშორისო სტანდარტებთან. რატომ არ იყო მყისიერი რეაქცია ამ საკითხზე და როგორია თქვენი რეკომენდაციები ამ ნაწილში?

ასევე მაინტერესებს, სახალხო დამცველის აპარატი თუ ესწრება მიხეილ ალექსიძის საქმესთან გამართულ პროცესებს, ანგარიშში ცალსახად არის მითითებული, რომ გადაწყვეტილება, რომელიც იქნა მიღებული სკოლის დირექტორის მიერ, არამართლზომიერი იყო. ვისურვებდი, რეკომენდაცია, რომელიც დასკვნაში მოხვდა და შეეხებოდა კონკრეტული პირების პასუხისმგებლობის საკითხის დაყენებას, გადასულიყო ამ ქვეთავის რეკომენდაციების ნაწილში.

მაია ბიბილეიშვილი, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ინვალის ბავშვი, ოჯახი, საზოგადოება“ - ყველა საკითხი, რომელიც კი წამოიჭრა, აქტუალური იყო, მაგრამ თქვენი ყურადღება მინდა გავამახვილო შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე

პირთა უფლებებზე. ჩემი აზრით, უფრო მეტი უნდა იყოს ნათქვამი ამ ადამიანების შესახებ. რეკომენდაციები, რომლებიც ვნახე, ჩემი აზრით იმ სტერეოტიპების დამკვიდრებას უწყობს ხელს, რომ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ადამიანი არის მხოლოდ დახმარების ობიექტი და პაციენტი. ძირითადი აქცენტები მათ სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობაზე კეთდებოდა და არაფერი იყო ნათქვამი განათლებისა და დასაქმების პრობლემებზე.

ასევე მაინტერესებს, საიდან იღებს ამ თემაზე ინფორმაციას სახალხო დამცველი. ვფიქრობ, ნაკლებად იყო გათვალისწინებული ამ სფეროში მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციების დამოკიდებულება და მოსაზრებები. მეტ კოორდინაციას ვისურვებდი ამ სფეროს უფრო ვრცლად წარმოსადგენად.

ზვიად ქორიძე - როდის შეიძლება სახალხო დამცველისგან ველოდოთ განცხადებას ან განმარტებას პერსონალური ინფორმაციის დაცვის შესახებ კანონთან დაკავშირებით?

გოგი გვახარია - ბიძინა ივანიშვილის მოქალაქეობის საკითხზეც იქნებ გააკეთოთ კომენტარი.

გიორგი მშვენიერაძე - ბიზნესმენების კუთხით შემოსული განცხადებები საკმაოდ მწირია. მწირია განცხადებები საგადასახადოს კუთხით. შემოსული განცხადებები შევეცადეთ მაქსიმალურად ასახულიყო ანგარიშში. თავიც შედარებით მოკლე გამოვიდა. აღსანიშნავია, რომ ორივე რეკომენდაცია გაითვალისწინა შემოსავლების სამსახურმა და ის დავალიანებები, რომლებიც ბიზნესმენებზე იყო დარიცხული, ჩამოაწერა. მეორე ნაწილი შეიძლება უკავშირდებოდეს მათ მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელებას. ამას მივაბამ მეორე კითხვის პასუხსაც, ასეთი ტიპის საქმეები შემოდის ომბუდსმენის აპარატში, როდესაც გამოძიება დაწყებულია ფინანსურ დანაშაულებთან დაკავშირებით და ადვოკატთა ნაწილი ჩივის იმ სავარაუდო უფლების დარღვევაზე, რომელსაც პროცესის განმავლობაში ჰქონდა ადგილი.

არ მითქვამს, რომ სახალხო დამცველი სისხლის სამართლის საქმეებს საერთოდ არ შეისწავლის. სახალხო დამცველი სწავლობს ნებისმიერ იმ საქმეს, რომელიც შეეხება სასამართლო განხილვას, ოღონდ საქმის შესწავლის ფარგლებია განსაზღვრული საპროცესო უფლებებით. ომბუდსმენმა შეიძლება თქვას, რომ გადაწყვეტილება დაუსაბუთებელია, არ ჩანს არგუმენტაცია, თუ რატომ მიიჩნია სასამართლომ პირი მსჯავრდებულად. მაგრამ სახალხო დამცველი ვერ იტყვის, რომ სასამართლომ დაასაბუთა და რაღაცით გამოიტანა დასკვნა, რომ პირი დამნაშავეა და ის ამ გადაწყვეტილებას არ ეთანხმება. ეს არ არის ომბუდსმენის კომპეტენცია. უნდა შევეჩვიოთ იმას, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილება უნდა შეცვალოს სასამართლომ და უნდა შევეცადოთ, რომ გავაჯანსაღოთ თავად სასამართლო ხელისუფლება. შინაარსობრივი შეფასება თითქმის ყველა სახელმწიფოში სცდება ომბუდსმენის კომპეტენციას. შესაბამისად, თუკი მხარე ამბობს, რომ შუამდგომლობა არ დაუკმაყოფილეს, მტკიცებულების გამოკვლევაში მონაწილეობის საშუალება არ მიეცა, პროცესიდან უსამართლოდ გააძევეს, ამ დროს სახალხო დამცველი ეფექტურად ერევა საქმეში. ორჯერ მივმართეთ სასამართლოს ასეთ საკითხებთან დაკავშირებით და ჩვენი მოსაზრებები ორივე შემთხვევაში გაითვალისწინეს. ვიცით,

რომ სასამართლო ხელისუფლებაში არსებობს უამრავი პრობლემა, რომელთა დიდი ნაწილი ასახულია ანგარიშში.

იძულებით გადაადგილებულ პირებთან დაკავშირებით ანგარიშში შევიდა იმ მოცულობითი დოკუმენტის შემოკლებული ვარიანტი, რომელიც ომბუდსმენის მიერ ჯერ კიდევ შემოდგომაზე გამოქვეყნდა. ეს იყო კვლევა, რომელიც სპეციალური პროექტის ფარგლებში განხორციელდა სახალხო დამცველის ოფისის თანამშრომლების მიერ. მათ მონიტორინგი ჩაატარეს კომპაქტურად ჩასახლების ყველა პუნქტში და თავად ნახეს იქ არსებული პრობლემები, როგორც ინდივიდუალური ისე სისტემური. როდესაც ვამბობთ, რომ რეკომენდაციების შესრულების რიცხვი გაიზარდა, იმას ნიშნავს, რომ ამ უწყებასთან კომუნიკაცია ძალიან მოშლილი იყო და რეკომენდაციები არ სრულდებოდა და ურთიერთობა ახალ ეტაპზე გადავიდა.

რაც შეეხება სტატუსის საკითხს, როდესაც კანონპროექტი იქნა წარდგენილი, ჩვენი მოსაზრებები გაიგზავნა საქართველოს პარლამენტში. ყოველდღიურად ასობით კანონპროექტი შემოდის ომბუდსმენის აპარატში, სულ ოცდაათი თანამშრომელია, რომელიც შინაარსობრივ მხარეზე მუშაობს სახალხო დამცველის აპარატში. ძალიან ძნელია ოცდაათმა ადამიანმა ყველა იმ საკითხზე, რომელზეც ვისაუბრეთ, შექმნას გლობალური დოკუმენტი. რეკომენდაცია გაიგზავნა იმასთან დაკავშირებით, რომ ამ კანონში განხორციელდეს სათანადო ცვლილებები.

არის უფლებათა ნაწილი, სადაც ძველი კლასიფიკაცია რომ ავიღოთ, სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულება აქვს ანუ მან ეფექტური ღონისძიებები უნდა განახორციელოს იმისათვის, რომ სხვა პირებმა შეძლონ უფლების განხორციელება და თუკი ეს არ ხდება, ეს უტოლდება უფლების დარღვევას და ბუნებრივია, ასეთ საკითხებზე ვრცელდება სახალხო დამცველის კომპეტენცია. რაც შეეხება იმას, თუ ვინ არის უფლებამოსილი მოგვმართოს, ჩვენი ოფისი არ არის სასამართლო, სადაც მხოლოდ უფლებადარღვეულს შეუძლია მიმართოს დარღვეული უფლების დასაცავად. ჩვენთან განცხადების შემოტანა შეუძლია ნებისმიერ დაინტერესებულ ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირს. დათქმაც გვაქვს გაკეთებული, რომ შეიძლება იყოს გაერთიანებები, არარეგისტრირებული კავშირები და ა.შ. კანონი იმის საშუალებასაც გვაძლევს, ჩვენი ინიციატივით დავიწყოთ საქმის შესწავლა და ამ საშუალებასაც ხშირად ვიყენებთ. სხვათა შორის კონტროლის პალატასთან დაკავშირებით სწორედ საკუთარი ინიციატივით დავიწყეთ მუშაობა.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მდგომარეობასთან დაკავშირებით ანგარიშში ჩამოთვლილიც კი არის ის საკითხები, რომლებზეც თქვენ ისაუბრეთ. აღნიშნულია, რომ მწვავე პრობლემებად რჩება გარემოს ხელმისაწვდომობა, განათლების ხელმისაწვდომობა, მართვის მოწმობის აღებასთან დაკავშირებული საკითხები, სამედიცინო დაზღვევა და ა.შ. ეს საკითხები საბჭოზე ჩვენს მიერ იყო ინიცირებული. ამავე თავში მითითებულია, რომ ძალაში რჩება ის რეკომენდაციები, რომლებიც ჩვენს მიერ დაყენებული იყო 2010 წლის ანგარიშში. იმ ანგარიშში დეტალურად არის ჩამოყალიბებული რეკომენდაციები. თვითმმართველობის ყველა ორგანოს დეტალური რეკომენდაცია გავუგზავნეთ ომბუდსმენის სახელით, რომ გათვალისწინებული იყოს გადაადგილებასთან დაკავშირებული ყველა საკითხი. სამწუხაროდ ვერ გეტყვით, რომ ყველამ გაითვალისწინა, მაგრამ ოდნავ წინგადადგმული ნაბიჯები გვაქვს. ეს საკითხები მხოლოდ ხელისუფლებაზე არ არის დამოკიდებული, საჭიროა საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ამ კუთხით.

თეა წულუკიანი - ის, რომ საზოგადოებას, არ შეუძლია მიიღოს მისთვის გასაგები სასამართლო გადაწყვეტილება, საიდანაც გამოიტანს დასკვნას, არის თუ არა მოტივირებული, არის თუ არა მტკიცებულებები შეკრებილი ბრალის დასადასტურებლად, რა თქმა უნდა არღვევს მართლმსაჯულების საქვეყნოობის პრინციპს, რაც ყველა დემოკრატიულ ქვეყანაში მართლმსაჯულების ფუნდამენტური პრინციპია. გადაწყვეტილების გარკვეული ნაწილები შეიძლება იყოს დაშტრიხული, მაგრამ არა თავად მსჯავრდებულის სახელი და გვარი, ეს შეიძლება ეხებოდეს მოწმეებს, მაგრამ ისინი ისე უნდა იყვნენ ანონიმურად ქცეულები, რომ გადაწყვეტილების კითხვისას აზრის გამოტანა შევძლოთ.